

Det ophøjede

I dette nummer af STOF er det litterære bidrag skrevet af forfatteren Josefine Klougart.

STOF NR. 35 / FORÅR 2020

Det ophøjede

Af Josefine Klougart

De sidder ovre i Henriks garage. De sidder på hver sin skammel, Peter ryger. Det sner.

Eller det er aften, og lysstofrørene lyser Henriks værksted op. En oplyst lomme midt i bælgmørket. Måske skal man være fra Jylland for at vide, hvad mørke er, måske man skal have været ude på landet, i en landsby måske, i Vestjylland eller på Djursland. Når det virkelig er vinter, når mørket viser, hvorfor man siger, at mørket sænker sig.

Men så er garagen oplyst, og det er der, de sidder. Og Skodaen står derinde, mændene er ligesom klemt ind ved siden af, mellem bordet og Skodaen. Hele vejen hen under bordet står der ølkasser.

De taler i halve sætninger. Det er ikke til at forstå, hvad de egentlig taler om. Det er altid ligesom halve sætninger, fordi alt andet er overflødigt.

Der er ikke noget ophøjet ved at gå i hundene.

Der er ikke noget ophøjet ved det, der sker, at børnenes mor flytter ud. At så er hun der ikke længere, fra den ene dag til den anden. Man opdager, at hun aldrig helt har været en del af landsbyen, at ingen rigtig havde kontakt med hende.

Permanentet hår, en vag erindring om en skikkelse, der går fra bilen og ind i det lavloftede stuehus. Indkøbsposer.

Det, man husker, er det, at hun rejser igen.

Det hvide i øjnene kan blive helt gult, man kan lade sit spædbarn ligge lidt for længe og græde i vognen, man kan råbe ad sine unger, og så må de vente, eller for helvede ikke smide deres sko, så man falder over dem.

Der er en virtuos cirkuleringen af flasker. Fra kasserne via et lightersvup til munden, hvor sådan en flaske næsten suges tom, med en underhåndsbevægelse tilbage i kassen, så man kun hører et sagte, næsten stumt, smæld, når bunden rammer plastikken. Så er det den næste og den næste, det er en præcis koreografi. En rundgang, femten, seksten, sytten flasker.

En vinter sner det så meget, at man ikke kan komme nogen vegne. Skolebussen kører ikke, i radioen melder de, at skolerne er lukkede, både kommuneskolen og friskolen. Og det bliver ved med at sne. Der er for længst købt ind, der er skabe i bryggerset med dåsetomater og hvedemel, det er ingen fare, der er taget ekstra brænde ind, det står i papkasser i bryggerset, og de får varmen, når de går gennem sneen til udhuset hver dag, træder stien. Der hele tiden er brænde til et par døgn. Der ligger sne og tør på klinkerne, der driver en tunge fra støvlerne Men så er det, Peter kommer og banker på, ham og Henrik kører til Vrinneres i Henriks traktor, om vi skal have noget med.

Det er for Anna uforståeligt.

Hvordan de skal komme gennem snemasserne, først og fremmest, og så i de tynde blå jakker, de har på der. Men også hvorfor. Men så er det, Annas mor siger det selvfølgelig, at de jo skal ned og hente forsyninger. De skal hente øl i Brugsen, det er verden om at gøre, og når man så er der, kan man jo lige så godt tage bestillinger med, mel og æg, mælk får de alle sammen fra gården, de hælder mælk ud hver eneste dag, for mælkebilen kan ikke komme efter den, og mælken løber ud under sneen på gårdspladsen, så den synker lidt, fryser så til en stor tunge af frossen mælk, der ligger og vokser dag for dag.

Der er ikke noget ophøjet i den snak, der er i garagen, den er knap nok en samtale. Men Anna ved ikke, hvad den så er. Anna har kun siddet der en enkelt gang, måske to, når Anna skulle hente Annas far, fordi vi skulle spise. Annas far, der ikke rigtigt passede ind, altid virkede som et fremmedlegeme der i garagen. Men de er også tilflyttere. Akademikere. *Tilflytterne*, bestemt form, fordi de er de eneste. Ikke at det betyder noget i forhold til drukken, øllene, vi har en stolt tradition for at drikke, i Annas familie. Hver generation, sine repræsentanter, lader det til, det fortsætter. Men ikke Annas far. Han drikker to øl, og så må han hjem og have en lur. Akademikerfingre.

En ophøjet følsomhed over for stadset, som der måske bliver grinet lidt ad, men alligevel ikke. Det er, som om alkoholen nivellerer forskellene. Det er, som om han er en af dem, når de sidder og drikker i Henriks garage. Men så går han hjem og spiser æggekage med purløg med familien, og det er ham, der laver æggekage og bager rugbrødet om søndagen, det er ham, der klipper purløg. Så er det alligevel noget helt andet. Om fingrene er gule eller øj, om de ryster. Så spilder Henrik kaffen, når han sidder i køkkenet om aftenen. Når han går langs vejen og hælder ind mod hækken.

Det er tydeligt for alle, at Henriks øjne er *lysende*, at Henrik på en måde lyser. At hans hud er mørk, fordi han altid arbejder udenfor. Han arbejder med sten. På en femårig kontrakt hos én i Aalborg, der pludselig er kommet til penge, eller som nu, ansat af kommunen. Han er en arbejdshest. Det er et ordentligt stykke arbejde, han leverer.

Han er stærk, han er lille og stærk. En arbejdspony. En kamppony.

Der er et liv i ham, som er sjældent set. Børnene mærker det også.

De står i Henriks have med en masse sorte spande.

De har fået lov til at plukke æbler. Han skal ikke selv bruge dem. Anna og søstrene plukker dem og tager dem med hjem i deres eget køkken, hvor de vasker og tørrer og pakker i avispapir.

Ingrid Marie og Belle de Boskoop. Æbler, der kan holde længe, holde hele vinteren. Alting dufter af æbler, i bryggerset og i kælderen, en sød og tiltagende rådden lugt.

Det er vinteren til den sommer, hvor Ronni flytter ind hos Henrik. Det er nede

i den anden ende af huset, en selvstændig lille lejlighed, med egen indgang.

Ronni er tynd, og de ser meget lidt til ham. Det er, som om han er så tynd, at man næsten ikke får øje på ham, helt grå og hektisk. Han er ikke meget på gårdspladsen, han hænger ikke ud i garagen, han blander sig ikke med de andre i byen.

Han betaler sin husleje. Det er fint, det er ok. Det står enhver frit for at blande sig eller ikke blande sig.

Men så betaler han pludselig ikke sin husleje. Så er det ligesom på Henriks nåde. Men han er også en flink fyr, ham Ronni. Han begynder at besøge Annas familie. Han har et lynende blik, han er hurtig. Taler københavnsk. Er meget optaget af deres malerier, spørger til dem, kigger på dem. Også dem, Annas far maler.

Han spiser med, en gang imellem, men generelt er det ikke meget, han spiser. Han er det, man kalder *småttærende*.

Han er sød, han har noget rørende over sig, store bange øjne, noget kuert. Men samtidig er det, som om man instinktivt forstår, det er bedst at holde sig gode venner med ham. Det er, som om man mærker, hvordan alting kan vende sig i ham, noget fragilt, noget porøst, det, at korthuset hele kan falde sammen.

Og så er det den første sommer, og vejret er fantastisk. Og en nat i juli låner Ronni Henriks traktor, uden at spørge forstås, låner han den og kører afsted til byen i bar røv og en høj sort hat på hovedet. Han har nikket og hilst på Ejner Madsen nede ved foden af bakken. Det er gået helt galt, han er blevet skør, pling pling. Og nogle uger efter står han så med en kniv ovre i pigernes køkken og truer Annas far. Hvad var det for et maleri, der måske var penge værd, litografi, nå ja, men hit med det. Og om de nogen kontanter, nogen penge liggende, han skal have dem.

Det går helt galt med Ronni til sidst.

Det er ikke det, at Henrik ikke kan lide ham, tværtimod.

Men man kan jo ikke have sådan en gående, det er det utilregnelige, det vilde i øjnene, der kommer til udtryk med den tur til byen, ind til værtshuset, det er helt til grin, men samtidig dybt alvorligt. Så kan det godt være, han siger, han ikke skyder sig i armen, men hvad skal man tro på. Og kan der ligge kanyler, og hvordan skal han skaffe pengene, på sigt skaffe *den slags* penge. Det har de ikke forstand på, men manden har brug for hjælp. Det sidder de i garagen og snakker om. Ikke at de har forstand på den slags, men enhver, der har øjne i hovedet, kan se, at han har brug for hjælp. Man slår sig ihjel på den måde, eller Ronni gør, Sunny, som Annas far kalder ham. Når han kommer på besøg, og man ikke helt ved, hvordan det går. Men så bliver det måske en af de gode aftener, når han sidder der, og benene går, men han bliver siddende ved bordet og ser på Annas far og Annas mor og pigerne. Når han kan holde til det.

Men så er Ronni også pludselig oppe og væk, så er det måske for meget, det er sket, så er han ude af vagten. Med rutebil til Århus.

Alle i landsbyen taler om Ronni. Alle mener noget om ham og om situationen. Man hvisker om ham, og man griner ad det med Henriks traktor og hatten og så med bar overkrop og underbukser og gummistøvler. Hvad fanden man så skal tage, for at få lyst til den slags. Ind og starte en slåskamp i byen, på Klods Hans. I støvler og underbukser. Man griner, men så bliver man alvorlig, for det er klart for enhver, at det er alvorligt. At det er alvorligt fat med ham.

Ronni flytter, og sommeren efter er det, som om Annas mor køber sig aflad for det, de ikke kunne hjælpe Ronni med. Hun laver et slags internatophold for Annas farfar. Så flytter han ind i huset, der er tømt for alkohol og cigaretter. Så kan han få rensed ud, blive afgiftet, som Annas mor siger. Han kommer med rutebilen, Annas far lægger en hånd på kanten af bilen, da han sætter sig ind, for at han ikke skal slå hovedet. Annas farfar fryser ad det. Han har en lille læderkuffert med, den står på fortovet, lige under buskiltet, og da Annas far løfter den op i bagagerummet, prøver han ud fra vægten at gætte på, om han har taget sprut med.

Det strækker sig over et halvt år, det er fra maj til oktober, en hel sommer. Det er et *mytologisk billede med farfars forvandling*. Det er halvtreds meter ned ad vejen og så tilbage. Hundrede meter. Det er som et barn, der skal lære at gå. Han hiver efter vejret, bliver dårlig. Han skal ikke ryge, det er det, det handler om. Men der er ingen alkohol heller, og det er det, det i virkeligheden handler om. Så går han pludselig videre, ud af grus, ud forbi mosen og hullet, ud til udsigtspunktet. Det er, som om han får en krop igen. Eller som om kroppen bliver samlet.

Det er ikke sådan, at hun egenhændigt redder ham, Annas mor, men i den runde er det måske faktisk lige præcis det, hun gør.

På sin egen måde tager hun over efter Annas far, der som barn skulle passe sin far. De, farfar og farmor, blev separeret, og drengene flyttede med deres far til Århus, ind i en lejlighed.

Som Annas far plejer at sige, det er ikke så pisse sjovt at skulle hente sin egen far på et værtshus, være to om at slæbe ham hjem og op i bad. Spule ham. Eller hvad der nu skal til.

Så er vi tilbage til det essentielle: Der er ikke noget ophøjet ved at gå i hundene. Lige meget om man så har et kontor at gå i hundene på. Om man har persienner og FDB-møbler.

Men det ved alle.

At der er en form for skam i alle familier, fordi nogen bukker under, langsomt. Går i hundene, langsomt eller hurtigt.

Den erfaring, at det er forfra hver dag, hver måned, hvert halve år. Så er det sommer, og fasteren drikker vodka af en vandflaske. Sidder i solen og drikker. Og alle ved det, og hun ved, at alle ved, og det er så pinligt, at man ikke kan tale om det.

For hvis man siger det, så er det *uigendriveligt*.

Så bliver det først skamfuldt.

Josefine Klougart (f. 1985) er to gange nomineret til Nordisk Råds Litteraturpris og har vundet Kronprinsparrets Stjernedryspris. 'Det ophøjede' har Josefine skrevet unikt til STOFs læsere.